

משנה שלובה

משנה שלובה - המשניות הנלמדות השבוע (לפי הלוח היומי) עם רע"ב משולב

יב - יח אב, ביצה פ"ב מ"י - פ"ד מ"ה

ראשון יב אב

ביצה פרק ב

י

עגלה של קטן העשויה לשחק לקטן, ומיחדת לו לישיב עליה טמאה מדרס אם היה הקטן זב, נעשית העגלה אב הטמאה ונטלת בשבת דתורת קלי עליה, ואינה נגדרת בשבת אלא על גבי כלים על גבי בגדים, מפני שעושה חריץ בקרקע, וחופר ח"ב משום חורש.

רבי יהודה אומר*, כל הכלים אין נגדרין חוץ מן העגלה, מפני שהיא כובשת:

כפי יהודה אומר כו'. תרי תנאי ניהו ואלבא דרבי יהודה, דתנא קמא נמי רבי יהודה היא דאמר דבר שאין מתכונן אסור. ואתא האי תנא אחריתי ואמר דלא אסר רבי יהודה בעגלה של קטן. מפני שאינה עושה חריץ בהלכה על ידי חפירה, אלא כובשת הקרקע ונדוש תחתיה ונעשה עפרה נמוך, אבל אינה מזיזה עפר ממקומה. וכבר אפסיקא הלכתא קרבי שמעון דאמר גורר אדם מטה כפא וספסל, ובלבד שלא יתכונן לעשות חריץ:

פרק ג

א

הקדמה: ביבירין של דגים, הן ברכות של מים שדגים מתגדלים שם. ביבירים של חיה, קרפיפות מקפין גדר סביב ומביאים שם חיות וילדות ומתגדלות שם. אין צדין דגים מן הביבירין ביום טוב אף על גב דשחיטה ואפייה ובשול מאבות מלאכות הן והתירו לצרף יום טוב, צידה דמאי לקצירה, וקצירה לא התרה ביום טוב, ואין נותנין לפניהם לפני הדגים מזונות דאפשר להם בלא מזונות, ואין מזונות עליה.

אבל צדין חיה ועוף המוכנים מאתמול מן הביבירין הקטנים, שאין מחסרים צידה. ורבן שמעון בן גמליאל לאו לאפלוגי אתנא קמא אתא, אלא לפרושי, ונותנין לפניהם מזונות. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא כל הביבירין שוין. זה הכלל, כל המחסר צידה שצריך לבקש תחבולות כדי לתפוס. וכל דרביה בתריה ומטי ליה בחד שחייה לא הוי מחסר צידה, ואי לא, הוי מחסר צידה אסור, ושאינו מחסר צידה מתיר:

שני יג אב

ב

מצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב, לא יטל מהן ביום טוב, אלא אם בן יודע שנצודו מערב יום טוב. ומעשה בנכרי אחד*, שהביא דגים לרבן גמליאל, ואמר, מתרין הן, אלא שאין רצוני לקבל הימננו שאני שונא אותו:

ומעשה בנכרי אחד. חסורי מחסר והכי קתני, ספק מוכן אסור ורבן גמליאל מתיר, ומעשה בנכרי אחד וכו'. ואין הלכה כרבן גמליאל, אלא פרות ודגים שהובאו ביום טוב, ספק נלקטו היום ספק מאתמול, ספק נצודו היום ספק מאתמול, אסורים. וכל שאסור לאכלו אסור לטלטלו. ואם צורתן מוכחת עליהן, כגון פרות דכמושין שאי אפשר שנקטו היום, וכן דגים שהביאום ממקום רחוק שאי אפשר שנצודו היום, מתרין.

ודבר מוכן שבא מחוץ לתחום בשביל ישראל, אסור לאותו ישראל שהובא בשבילו ולכל בני ביתו, ומתיר לישראל אחר. ופרות או דגים שנתלשו או נצודו ביום טוב ראשון מתרין לערב בליל יום טוב שני בכדי שיעשו, חוץ משני ימים טובים של ראש השנה שהם אסורים עד מוצאי יום טוב שני בכדי שיעשו. ופרוש כדי שיעשו, כדי שיתלשו הפרות ממקום שנתלשו ויביאו אותם מן המקום שהביאום. ועיר שדלתותיה נעולות בלילה צריך שימתין לבקר בכדי שיעשו:

ג

בהמה מסכנת שהוא ירא שמא תמות. ואין צריך לה, שפבר סעד סעודתו לא ישחט, אלא אם בן ייש שהות ביום לאכל ממנה פזית צלי אלא אם כן יודע שיש שהות ביום לאכל פזית צלי הימנה.

רבי עקיבא אומר, אפלו כזית חי מבית טביחתה שהוא מזמן ומפשט מעורו ועומד. ואין הלכה כרבי עקיבא.

שחטה בשדה, לא יביאנה במוט ובמוטה בשני בני אדם. משום דאושא מלתא ומזלזל בכבוד יום טוב. אבל מביא בידו אברים אברים:

שלישי יז אב

ד

בכור שנפל לבור בכור בעל מום שלא הראהו לחכם מערב יום טוב מבעוד יום להתירו, ונפל לבור ביום טוב וירא שמא ימות שם, רבי יהודה אומר, ירד ממחה שקבי להבחין בין מום קבוע למום עובר ויראה, אם יש בו מום מום שהיה בו אתמול, אם מום קבוע הוא, יעלה וישחט דמשום מקצה ליכא, דמתמול דעתיה עילייה. ואם לאו, לא ישחט הכי קאמר, ואם לאו, דאותו מום שהיה בו מערב יום טוב לא היה קבוע אלא היזם נעשה בו מום קבוע. אפלו עבר והעלהו לא ישחט. ולא אמרין מאתמול הוה דעתיה עילייה וכיון שיש בו עקשיו מום קבוע נשחטיה, דהואיל והמום של אתמול לא היה קבוע, מקצה מחמת אסור הוה.

רבי שמעון אומר, כל שאין מומו נפר מבעוד יום, אין זה מן המוכן לאו משום מקצה אסור ליה, דהא לית ליה לרבי שמעון מקצה, אלא מפני שמתירו ביום טוב הוה ליה כמתקנו, ונראה קדן דין, דגזור ביה משום שבות. והכי קאמר, אין התרתו התר, ואינו מוכן להיות קשר:

ה

בהמה שמתה, לא יזינה ממקומה. בבהמת קדשים מירי, כדקתני עליה ועל החלה שנטמאת. ובהמת קדשים שמתה אסורה בהנאה וטעונה קבורה, הלכה לא יזינה ממקומה. אבל בהמת חלין מחתכין אותה לפני הכלבים. והני מלי שהיתה מספנת מאתמול, אבל לא היתה מספנת מאתמול אף בהמת חלין לא יזינה ממקומה:

ומעשה ושאלו את רבי טרפון עליה ועל החלה שנטמאה אינה ראויה לכהן ביום טוב אף להסקה או לתתה לכלבו, דאין מבערין קדשים מן העולם ביום טוב, ואפלו על ידי אכילת בהמה, דגזרת הפתוב היא שאין קדשים טמאים מתבערים מן העולם ביום טוב, ונכנס לבית המדרש ושאל, ואמרו לו, לא יזיזם ממקומם:

רביעי טו אב

ו

אין נמנין על הבהמה לכתחלה ביום טוב אין פוסקים דמים להיות שנים שלשה בני אדם אומרים בהמה זו בשלשה זוזים, זוז לכל אחד, אבל נמנין עליה מערב יום טוב ושוחטין ומחלקין ביניהן למחצה לשליש ולרביעי, ואין מזכירין פסוק דמים.

רבי יהודה אומר, שוקל אדם בשר כנגד הכלי או כנגד הקופיץ אף על פי שאסור לשקל בליטרא, דהו' מעשה חל, מתר לשקל כנגד הכלי וכנגד הקופיץ, ולמתר יראו הקופיץ והכלי כמה משקלו. וחקמים אומרים, אין משגיחין אין מעינין בכף מאזנין כל עקר ואפלו לשמר הבשר מן העקבין אסור לשום אותו בכף מאזנים. והלכה כחקמים:

ז

אין משחיזין את הסכין ברחים או במשחזת ביום טוב, אבל משיאה על גבי חברתה דמשנה מדרגה חל. לא יאמר אדם לטבת, שקול לי בדינר בשר. אבל שוחט ומחלקים ביניהן:

חמישי טז אב

ח

אומר אדם לחברו, מלא לי כלי זה, אבל לא במדה בכלי המימד למדה שמודד ומוכר בו. אבל אם אינו מימד לקה, אף על פי שעומד למדה, ששקש'שבר זה שהוא מודד בו יעמד זה תחתיו, מתר למלאותו. רבי יהודה אומר, אם היה כלי של מדה אף על פי שעדין לא יקדו לקה, לא ימלאנו. ואין הלכה כרבי יהודה.

מעשה באבא שאול בן בטינית, שהיה ממלא מדותיו מערב יום טוב לפי שאין מודדין ביום טוב ונותנין ללקוחות ביום טוב. אבא שאול אומר, אף במועד [נחול המועד] עושה כן, מפני ברוי המדות מפני בטול בית המדרש, שהיו רבים באים לשאל הימנו במועד, שאין טרודין במלאכה, והיה ממלא מדותיו בליה שאינו זמן בית המדרש כדי שיהא פנוי ביום. וְהַחֲמִיּוֹם אומרים, אף בחל עושה כן, מפני מצוי המדות כשהיה מוכר שמן היו לו מדות הרבה, ומביאין הלקוחות קליהן ומודד לכל אחד ואחד במדה לעצמו, ומתמצות והולכות לתוך קליהן כל הלילה, כדי שלא ישאר לו השמן המדבק בשולי המדה ובדפנותיה ונמצא גוזל את הלקוחות.

הולך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו, ואומר לו, תן לי ביצים ואגוזים במנין, שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו:

פרק ד

א

המביא כדי יין ממקום למקום בתוך התחום, לא יביאם בסל ובקפה לתת שלש וארבע כדות בתוך סל או קפה וישאם, משום דנראה כמעשה חל לשאת משאות. ואם אי אפשר לו לשנות מתר, אבל מביא הוא על כתפו אחד או שנים או לפניו בידו, דמוכח דלצרך יום טוב.

וכן המוליך את התבן להסק או לבהמה, לא יפשיל את הקפה לאחוריו שנראה פדרך חל, אבל מביאה הוא בידו. ומתחילין בערמת התבן ואף על פי שלא זמנה מבעוד יום ולא היה רגיל להסיק ממנה, דלית ליה להאי תנא מקצה, אבל לא בעצים שבמקצה רחבה שאחורי הבתים קרניה מקצה, על שם שהיא מקצה לאחור ואין נכנסים ויוצאים לה תדיר. והנך עצים דאירי בהו הכא הן קורות גדולות של ארזים העומדות לבנין. דמקצה מחמת חסרון כיס ניהו, שדמיהו יקרים, ובהא אפלו רבי שמעון דלית ליה מקצה מודה:

שישי ז אב

ב

אין נוטלין עצים מן הסכה אפלו סכה שאינה של מצוה גגון בפסח או בעצרת, אין נוטלים ממנה עצים ביום טוב, משום סתירת אהל, אלא מן הסמוך לה גגון קנים הזקופים סמוך לדפנות ולא נארגו עם הדפן, דלא בטלו לגבי דפן. לפיכך נוטלים מהן ביום טוב.

מביאין עצים תלושים מן השדה שבתוך התחום מן המכנס, ומן הקרפף אפלו מן המפגז מתניתין וסידאה היא ואינה הלכה, אלא הלכתא אין מביאין עצים אלא מן המכנסים שבקרפף. ומן השדה לא יביא כלל, ואפלו מן המכנסים, דלא דעתיה עלניהו הואיל ואינן משתמרים שם. אבל מן הקרפף שהוא משתמר ומקף סביב, כשהן מכנסין דעתיה עלניהו. איזהו קרפף, כל שסמוך לעיר, דברוי רבוי יהודה. כל שסמוך לעיר. ממש. והוא דאית ליה פותחת מפתח משתמר, דרבי יהודה תרתי בעי, סמוך לעיר ופותחת. ומשום דקסבר סתם קרפפות יש להם פותחת, משום הכי לא חש להזכירה.

רבוי יודעי אומר, כל שנכנסין לו בפותחת, ואפלו בתוך תחום שבת. כיון דאית ליה פותחת לא בעינן סמוך, אלא אפלו רחוק עד קרוב לסוף תחום שבת. ואם הוא סמוך לא בעינן פותחת. ובסמוך בלא פותחת או פותחת בלא סמוך שרי. והלכה כרבי יוסי:

ג

אין מבקעין עצים, לא מן הקורות הסדורות בארץ, כדי שלא יתעקמו, ועומדות לבנין, ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב ואף על גב דהשתא להסקה קימא, בין השמשות לאו להכי קימא.

ואין מבקעין לא בקרדם מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, אבל מבקעין מן הקורה שנשברה מערב יום טוב, וכשהן מבקעין - אין מבקעין לא בקרדם ולא במגרה קעין ספין ארך מלא פגימות וקוצצין בו עצים עבים. וכלי אמון הוא ולא במגל אף הוא כלי אמון, ונראה כרצוה לעשות מלאכה, אלא בקופיץ סתם קופיץ הוא ספין של קצבים, ואינו כלי אמון. ויש מהן שיש להן שני ראשין, ראש אחד רחב ונקרא צד נקבות, וראש אחד צר ונקרא צד זכרות, ואין מבקעין בו אלא בצד זכרות שלו.

בית שהוא מלא פרות, סתום ונפחת, נוטל ממקום הפחת, ולא אמרין מקצים מחמת אסור הן דאין לכל לפחתו ביום טוב ואסח דעתיה מניה, דבית דתנון במתניתין מירי שאינו בנוי בטיט ובסיד אלא סדור של לבנים זו על זו בלא טיט, והשתא אין בפחיתתו אסורא דאורייתא, הלכך לאו מקצים נינהו, כי היכי דאמרין גבי טבל דלאו מקצה הוא שאם עבר ותקנו מתקון.

רבי גאריד אומר, אף פוחת לכתחלה ונוטל דהואיל ואין שם טיט אלא לבנים סדורין זו על זו, לא הוי סותר, ושרי לפחות לכתחלה. ואין הלכה כרבי מאיר:

שבת יח אב

ד

אין פותחין את הגר לטל אחד מן הביצים של יוצר חרש ולתבא אגרופו לתוכו לחקק נר, מפני שהוא עושה כלי.

ואין עושין פחמין ביום טוב, ואין חותכין את הפתילה לשנים. ואין עושין פחמין. דאניהו נמי כלי נינהו לצורפי זהב, ופתילה נמי כלי היא להדלקה, שצריכה עשיה ותקון. ואין חותכין אותה לשנים. לפי שהוא מתקן כלי. ולמעשה ביד מתר:

רבי יהודה אומר, חותכה באור לשתי נרות. חותכה בלילה. נותן שני ראשי הפתילה בפי שתי נרות שצרי להדליקן כאחת ומדליק באמצע. והשתא לא מוכח דלתקונא מנא מכון אלא להדלקה בעלמא. והלכה כרבי יהודה:

ה

אין שוברין את החרס, ואין חותכין את הנר שנותניו בו שמן, ועומד בפני האש כל זמן שהשמן בתוכו, ואינו נשרף לצלות בו מליח דג.

ואין גורפין תנור וכירים אם נפל לתוכן מטפולה של תנור ומן הטיט, אין גורפין אותו, דמתקון מנא הוא. ואתיא כרבנן דאמרי מכשירי אכל נפש אסירי, אבל מכבשין משכיבין את האפר ואת העפר כדי שיהיה חלק. ואם אי אפשר לו לאפות אלא אם כן גרף, מתר.

ואין מקיפין מקרבין זו אצל זו. כמו אין מקיפין בריאה שתי חביות לשפת עליהן את הקדרה לשפת. לערף ולהושיב עליהם קדרה, והאור בין שתי החביות. ואסור לה משום דדמי לבגוף, ואין סומכין את הקדרה בבקעת דלא נתנו עצים אלא להסקה. ובקעת, עצים שנתבקעו, וכן בדלת אין סומכין אותה בבקעת, דעצים מקצים הם אצל כל תשמיש חוץ מן ההסקה.

ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב משום דנראה כמוליקה למכר בשוק, ורבי אלעזר ברבי שמעון מתיר:

ניתן להשיג את הגליון במאגר העלונים הממוחשב של 'דרשו', וכן במייל -

2711526@GMAIL.COM

הארות הערות ותיקוני טעויות יתקבלו בברכה

כל הזכויות שמורות. © ניתן להעתיק ולהפיץ ללא כוונת רווח.